

Leserbrev til Jærbladet 7. januar 2005

Garborgåret og "Jesus Messias"

Olav Hognestad skriver 7. februar om vår artikkel fra oktober i fjor, der vi hevder at *Jesus Messias* er Garborgs testamente til framtiden. Vi presiserer der at verken i Gs samtid eller i året 2001 synes det å være noen reell forståelse for hans globaletiske innsikt og uttrykk i denne boka.

Hognestads religionshistoriske utredning er tre ganger lengre enn vårt innlegg. Den viser tydelig hvordan han synes saken er grei om man bare får satt G "på bås". Hognestad forsøker å vise at G *kanskje* (eller kanskje ikke) har hentet sine tanker fra andre som først har tygget dem ferdig for ham. Ved å sette G i bås med "Den historiske Jesus-forskning", med "Viktor Rydberg" og med "Adolf von Harnack", er saken for Hognestad ferdig utredet. Men så enkelt er det ikke. Ikke en gang for en professor i religionshistorie.

For G lar seg nemlig ikke sette i bås eller kategorisere på den måten. I sitt forsøk på å finne svar på livets store gåte står han helt selvstendig med sitt livs- og verdisyn, som han forgieves forsøker å meddele til omgivelsene. Men han blir misforstått, igjen og igjen. Dette kommer han stadig tilbake til i sine dagbøker. Han blir oppgitt både av journalister og kritikere som ikke skjønner hva han ønsker å få fram. Han spekulerer ofte på om det er noen mening med å skrive i det hele tatt. Depresjonen tar ham gang på gang. Derfor har vi tatt oss fore å gjøre et utvalg fra hans seksbindsverk, skrevet i perioden 1905 til 1923. Dette har vi nå også lagt ut på nettet. Et slikt utvalg er aldri tidligere blitt publisert, og det er forbausende at forskere i snart 80 år har utredet G på langs og på tvers, og ennå ikke har kommet hans verdiprosess på sporet. Dagbokutvalget som nå ligger på våre nettsider har vi kalt *Jesus Messias-prosessen i Gs dagbøker*. Lenken kan hentes på *Jærbladets* egne sider *Jæren fra A til Å* på bokstaven G. Dette er et forskjellig utvalg fra det Tor Obrestad nylig har redigert og utgitt på Aschehoug.

Om Hognestad tok seg tid til å lese hva G selv skriver om sin Jesus Messias-prosess, ville han kanskje komme til en noe annen konklusjon.

Hognestad mener at vi forsøker å sette G i en unitarisk bås. Men det gjør vi ikke. Vi hevder nemlig at G, likedan som Henrik Wergeland, helt på egen hånd kom fram til sine synspunkter om Kirkens feilaktige lære om Jesus. Slik hadde begge et unitarisk slektskap, men de var ikke særlig influert av unitarismen som sådan. Derfor er det forbausende at Hognestad trekker fram nettopp Albert Schweitzers store verk og sammenligner det med *Jesus Messias*, uten å nevne at Schweitzer faktisk selv var unitar.

Mangelen på forståelse for Gs livs- og verdisyn kommer i dag kanskje mest til syne i programmet for Garborgåret 2001. Av ca 250 tilstelninger over hele Norge er det ikke en eneste som tar for seg Garborgårets motto: *Vi vil få fram kva dei (Hulda og Arne) engasjerte seg i, kva slags verdier, haldningar og meiningar dei stod for.*

I Garborgåret er det ingen arrangement som tar utgangspunkt i Gs livs- og verdisyn, denne konklusjon som han gang på gang gjentar i sine dagbøker som sitt livs store "avklaring" på grubling og tankestrid. Da han i 1908 var ferdig med denne striden og hadde fullført den i bokform, hadde han ingen litterære arbeidsbehov lenger. Hans kunstneriske skapertrang var da uttømt i og med at hans selvterapi som forfatter var fullendt. Med *Heimkomin son* kunne

han sette punktum. Mange har lurt på hvorfor han ikke skrev flere litterære verker. Svaret står klart og tydelig i hans dagbøker.

Resten av sin tid brukte han til å forsøke å få fram sitt oppnådde verdisyn i artikler og foredrag. Mest av alt gjaldt det Jesus og Henry George, som motkrefter til kapitalismens farer. Ingen antikapitalist i Norge har vært så intens i sine uttalelser som G, selv ikke Aslak Sira Myre. Men G betraktet den russiske kommunismen, som han selv kalte "bolsjevikismen", som en like stor trussel for fred og verdensharmonisk som storfinansens. Det er slike synspunkter som er spennende for ungdom i dag. Når "Attac" forsøker å gjøre noe med den galopperende økonomiske globaliseringen, så kunne nettopp georgismen (den er fortsatt ved liv i Norge) bidra til en lenge etterlengtet etisk globalisering som til og med Berge Furre er på sporet av.

Målet med G-året er nemlig videre at:

Jubileumsåret skal først og fremst vera samtids- og framtidsretta. Og fordi vi har tru på aktualiteten i Garborg-året, har vi dagens unge som viktig målgruppe.

Men hvor blir det av disse framtidretta ungdomstilstelningene? Ingen seminarer om hvordan Gs framtidshåp sammenfaller med våre egne i 2001 kan spores noe sted. Hans fantastiske litteratur og skrivekunst er i dag interessant stort sett for de som er godt voksne og allerede har litterær fostring. Men til og med den høykulturelle Knut Borge vedgikk i sitt *Kulturbeite* på P2 den 2.3.2001 at han hadde vanskelig for å sette seg inn i problemstillingene i *Fred*. Hva så med internettungdommen? De med tekstmeldinger som språkform? De ville i alle fall ikke ha problemer med å sympatisere med en G som i dag kanskje ville ha vært den første norske i Atac-medlem.

Det er dette som er interessant med Arne G i dag og hans *Jesus Messias-prosess*. Eller må ungdommen vente i 50 år til 200-årsjubileet før slike sider ved G kan få lov til å komme i fokus? Eller hva mener du om framtiden Olav Hognestad?

Gode hilsener fra

Anne og Rolf Erik Solheim
Lässerud
670 40 Åmotfors
Sverige